

2. Пахальчук Н. Використання мультимедійних технологій у підготовці студентів до фізичного виховання дошкільників. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.), Коберник О.М. [та ін.] ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т ім. П.Тичини. Умань, 2014. №8. С. 132-13

3. Пахальчук Н.О., Григорович О.П., Голюк О.А. Використання здоров'язбережувального потенціалу вищої освіти. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. 2020. Вип. 61. С. 56-61.

4. Пахальчук Н., Мируха О., Романенко Г. Педагогічні умови активізації рухової активності дітей. Молодий вчений. № 5.2 (69.2). 2019. С. 72–75.

5. Lazorenko S.; Loza T.; Samokhvalova I.; Khomenko E., Oliinyk N. Preparation of Future Specialists in Physical Culture and Sports for the Use of Digital Health Technologies in Professional Activity Proceedings of the International Convention MIPRO44th International Convention on Information, Communication and Electronic Technology (MIPRO). 2021. 621-625. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/9596770>

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ ДО СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У КОНТЕКСТІ РІЗНОМАНІТНОСТІ ТА ІНКЛЮЗІЇ: АНАЛІЗ ТА ПОРІВНЯННЯ

Ірина Саранча, кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

EUROPEAN APPROACHES TO SOCIAL INTEGRATION OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS IN THE CONTEXT OF DIVERSITY AND INCLUSION: ANALYSIS AND COMPARISON

Iryna Sarancha, Candidate of Pedagogy (PhD), Associate Professor

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** У статті розглянуто європейські підходи до соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у контексті різноманітності та інклюзії. При розгляді теми було обрано чотири напрямки дослідження: порівняння законодавства щодо інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в різних країнах Європи, аналіз методик та підходів до навчання та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у різних країнах Європи, дослідження ефективності підходів до інклюзії та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у різних країнах Європи та аналіз досвіду реалізації програм та проєктів інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами. Дослідження ґрунтувалось на досвіді Німеччини, Іспанії, Великої Британії, Франції, Швеції та Нідерландів.*

***Ключові слова:** соціальна інтеграція, інклюзія, діти з особливими освітніми потребами*

***Abstract.** The article deals with European approaches to social integration of children with special educational needs in the context of diversity and inclusion. In the topic, four areas of research were chosen: comparing the legislation on inclusive education and social integration of children with special educational needs in different countries of Europe, analysis of methods and approaches to teaching and integration of children with special educational needs in different countries of Europe, studying the effectiveness of approaches to inclusion. and social integration of children with special educational needs in different European countries and analysis of experience in the implementation of programs and projects of inclusive education and social integration of children with special educational needs. The study was based on the experience of Germany, Spain, the United Kingdom, France, Sweden and the Netherlands.*

Key words: social integration, inclusion, children with special educational needs

Обрана тема ставить на порядок денний проблеми, пов'язані з інклюзивним навчанням та соціальною інтеграцією дітей з інвалідністю в країнах Європи. Оскільки кожна країна має власні закони, підходи та методики, що регулюють навчання та інтеграцію дітей з різними особливостями в освітніх та інших соціальних установах, порівняння таких підходів та їх ефективності є важливим завданням. Основні напрямки, відповідно до яких нами було охарактеризовано європейські підходи до соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у контексті різноманітності та інклюзії зображено на рис. 1.

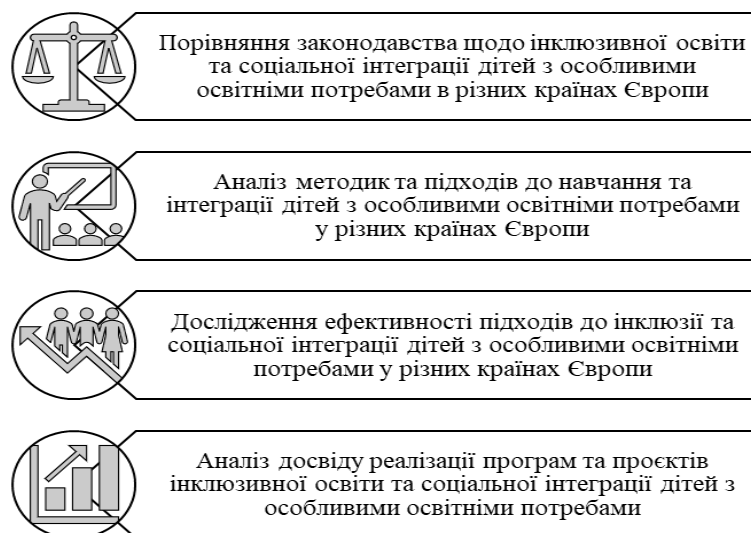

Рис. 1 Напрямки аналізу європейських підходів до соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у контексті різноманітності та інклюзії

Одним із напрямків європейських підходів є порівняння законодавства щодо інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в різних країнах Європи. Законодавство щодо інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в різних країнах Європи може суттєво відрізнятись через різні підходи та культурні особливості [1]. У даному порівняльному аналізі розглянемо законодавство кількох країн Європи щодо інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами:

1. Німеччина: В Німеччині діти з особливими освітніми потребами мають право на забезпечення рівних можливостей навчання та соціальної інтеграції. Згідно з Федеральним законом про осіб з інвалідністю, уряд повинен забезпечити, щоб діти з особливими освітніми потребами отримували належну підтримку для задоволення їх індивідуальних потреб. У Німеччині інклюзія не означає обов'язкове навчання всіх дітей з особливими освітніми потребами в загальних школах, але відповідна інфраструктура та фінансування повинні бути забезпечені для тих, хто вирішив скористатися такою можливістю.

2. Іспанія: У Іспанії законодавство щодо інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з інвалідністю забезпечується Законом про загальну освіту. Згідно з цим законом, система освіти має бути інклюзивною та забезпечувати всім дітям рівні можливості. В Іспанії діти з особливими освітніми потребами отримують індивідуальні навчальні плани та допомогу згідно з їх потребами.

3. Велика Британія: Інклюзивна освіта та соціальна інтеграція дітей з особливими освітніми потребами в Великій Британії забезпечується Законом про рівні можливості. Згідно з цим законом, усі діти повинні мати рівний доступ до освіти, незалежно від їхньої статі, раси, національності та інших ознак. Інклюзивна освіта включає в себе не тільки навчання в загальних школах, але й можливість отримати підтримку та допомогу, яка відповідає потребам кожної дитини.

4. Франція: У Франції законодавство щодо інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами забезпечується Законом про інклюзивну освіту. Згідно з цим законом, діти з особливими освітніми потребами мають право на індивідуальні плани навчання та отримання допомоги відповідно до своїх потреб. Франція також використовує підхід, за яким діти з особливими освітніми потребами можуть навчатися в загальних школах за умови наявності відповідної підтримки та ресурсів.

У порівняльному аналізі законодавства країн Європи щодо інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами можна побачити, що хоча всі країни мають спільну мету забезпечення рівних можливостей для дітей, підходи та реалізація цієї мети можуть відрізнятись в залежності від культурних та історичних особливостей [2].

Аналіз методик та підходів до навчання та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у різних країнах Європи може виявити, які методи та підходи найефективніші для досягнення мети інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами. У Великій Британії інклюзивна освіта базується на індивідуальному підході до кожної дитини. Це означає, що школи забезпечують індивідуальні плани навчання для дітей з особливими освітніми потребами, де враховуються їхні потреби та можливості. У таких школах зазвичай працюють спеціальні педагоги та інші фахівці, які допомагають дітям з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта також сприяє соціальній інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, оскільки діти навчаються разом з усіма своїми однолітками [3]. У Німеччині підхід до інклюзивної освіти базується на концепції «Grundschule», що означає початкова школа. У цій концепції діти з особливими освітніми потребами навчаються в загальних початкових школах разом зі своїми однолітками, але отримують індивідуальну підтримку від спеціальних педагогів. Такий підхід сприяє соціальній інтеграції дітей з особливими освітніми потребами та покращує їхні можливості на ринку праці в майбутньому [4].

У Франції підхід до інклюзивної освіти полягає в тому, що діти з особливими освітніми потребами навчаються в загальних школах разом з іншими дітьми, але отримують індивідуальну підтримку від спеціальних педагогів та інших фахівців. Крім того, у Франції існує різноманітність освітніх закладів, які пропонують різні форми інклюзивної освіти для дітей з різними нозологіями, залежно від їхніх можливостей та потреб.

Наступним етапом ми розглянемо дослідження ефективності підходів до інклюзії та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у різних країнах Європи. У Німеччині, підходи до інклюзії залежать від федеральної землі, в якій знаходиться школа. Загальним для всіх є те, що діти з особливими освітніми потребами можуть навчатися в одному класі зі своїми однолітками. Дослідження показують, що такі підходи дозволяють дітям з особливими освітніми потребами розвиватися на рівні зі своїми однолітками та отримувати підтримку від вчителів [6]. У Швеції, інклюзивна освіта забезпечується на законодавчому рівні, що означає, що усі діти мають право на навчання разом зі своїми однолітками незалежно від їхніх особливих освітніх потреб. Це означає, що школи повинні забезпечити необхідні ресурси та підтримку, щоб діти з особливими освітніми потребами могли навчатися в одному класі зі своїми однолітками. Дослідження показують, що такі підходи дозволяють реалізовувати діалог та взаємодіяти з іншими учнями, що сприяє їхньому соціальному та емоційному розвитку. У Нідерландах, інклюзивна освіта є стандартом для всіх шкіл. Це означає, що школи повинні забезпечувати необхідну підтримку та ресурси для дітей з особливими освітніми потребами, щоб вони могли навчатися разом зі своїми однолітками. Дослідження показують, що такі підходи дозволяють дітям з особливими освітніми потребами отримувати якісну освіту та розвиватися на рівні зі своїми однолітками.

У Франції, підходи до інклюзії залежать від регіону та школи. У деяких школах пропонуються спеціальні класи для дітей з інвалідністю, тоді як у інших школах пропонуються окремі уроки із впровадженням принципів інклюзивної освіти. Дослідження показують, що діти з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних

класах, мають кращі можливості для соціальної інтеграції та розвитку, ніж ті, які навчаються в спеціальних класах. Узагальнюючи, підходи до інклюзії та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у країнах Європи можемо зробити висновок, що всі вони різні і залежать від законодавства, політики та культурного контексту кожної країни. Однак, дослідження показують, що інклюзивна освіта є більш ефективною для розвитку дітей з інвалідністю та сприяє їхній соціальній інтеграції в суспільство [5]. Крім того, важливо, щоб школи забезпечували необхідну підтримку та ресурси для дітей з інвалідністю, щоб вони могли успішно навчатися та розвиватися разом зі своїми однолітками.

Програми та проекти інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами є досить різноманітними та мають різний рівень ефективності у різних країнах та регіонах. Один з прикладів успішної реалізації інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з особливими потребами є програма «Повний доступ до навчання» (Full Access to Learning) в Ізраїлі. Ця програма, що розпочалася в 1990-х роках, передбачає інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх школах з підтримкою спеціальних педагогічних служб. За результатами цієї програми, більше 80% дітей з особливими освітніми потребами навчаються разом зі своїми однолітками в загальноосвітніх школах, а 90% з них здобувають сертифікат про закінчення школи.

Інший приклад успішної реалізації інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з інвалідністю – це проект «Інклюзія через мистецтво» (Inclusion through Art) в Австралії. Цей проект передбачає співпрацю між школами та мистецькими організаціями для забезпечення доступу дітей з особливими освітніми потребами до мистецтва та культури. За результатами проекту, більше 90% дітей з особливими освітніми потребами відчують позитивний вплив мистецтва на своє життя та розвиток, а більше 80% з них заявляють про поліпшення своїх навичок та здібностей. Однак, не всі програми та проекти інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами є такими успішними. Наприклад, в деяких країнах може бути недостатньо ресурсів для забезпечення ефективною інклюзивною освітою та соціальною інтеграцією дітей з особливими освітніми потребами. Наприклад, у країнах з низьким рівнем економічного розвитку, які стикаються зі складними соціальними проблемами, інклюзивна освіта може бути недосяжною для багатьох дітей з інвалідністю.

Список використаних джерел

1. Колосова О.В., Кронівець Т., Хіля А.В. Соціально-педагогічна підтримка дітей з інвалідністю в середовищі різноманіття: досвід ЄС. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2022. Вип. 64. С. 88–96. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-64-88-96>

2. Саранча І.Г., Хіля А.В. Підготовка студентів педагогічних спеціальностей до роботи в інклюзивному просторі: ресурсна кімната, арт-терапевтична студія. *Наукові записки. Серія: педагогіка і психологія : зб. наук. праць / Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського*. 2020. Вип. 61. С. 162-166. URL: <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2020-61-162-166>

3. Саранча І.Г., Хіля А.В. Організація соціально-педагогічної діяльності студентської молоді в межах реалізації соціальних проектів. *Український соціум*. 2020. № 4 (75). Р. 125–135. URL: <https://doi.org/10.15407/socium2020.04.125>

4. Demchenko O., Kronivets T., Pylypenko Y., Khilya A. Implementation of the European experience of social inclusion in the training of specialists of a socio-economic profile (Ukrainian context). *Society, Integration, Education (SIE 2022)*. 2022. Volume I. P. 47-56. URL: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6876>

5. Kolosova O., Sarancha I., Pylypenko Y., Khilya A. Tolerant Attitudes Towards Persons with Special Educational Needs as a Component of Professional Training for Teachers in Higher Education Institutions. *Society, Integration, Education (SIE 2022)*. 2022. Volume I. P. 126-135. URL: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6875>

6. Khilya A., Kolosova O., Sarancha I., Kazmirchuk N. Psychological and Pedagogical Readiness of Students for Professional Activities in an Inclusive Environment. *Society, Integration, Education (SIE 2020)*. 2020. Volume I. P. 363-373. URL: <http://dx.doi.org/10.17770/sie2020vol1.5124>

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ МИСТЕЦТВУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Світлана Чабанюк, здобувач ступеня вищої освіти «магістр», Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Науковий керівник: І.Г.Барановська, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

FEATURES OF TEACHING ART TO YOUNGER SCHOOL STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

Svitlana Chabanyuk, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** В статті розкривають особливості навчання мистецтву молодших школярів з особливими освітніми потребами. Автор статті показує вплив різних видів мистецтв на емоційний та психофізіологічний стан, на розвиток творчих здібностей та реалізації творчого потенціалу.*

***Ключові слова:** мистецтво, навчання, молодші школярі з особливими освітніми потребами.*

***Abstract.** The article reveals the peculiarities of teaching art to younger schoolchildren with special educational needs. The author of the article shows the influence of various types of art on the emotional and psychophysiological state, on the development of creative abilities and realization of creative potential.*

***Key words:** art, learning, students with special educational needs.*

Соціально-економічні, суспільно-політичні та культурні процеси, що відбуваються в нашій країні призвели до нових стратегічних освітніх завдань та цілей. В умовах оновлення української освіти актуального значення набуває проблема створення сприятливих умов для розвитку, виховання і навчання молодших школярів з особливими освітніми потребами на засадах доступності, відкритості, демократичності.

Однією з найбільш очевидних переваг мистецької освіти є те, що вона заохочує творити. За словами А. Шевчук, «для дитини мистецтво та мистецька діяльність насамперед виразнюють: найсильніші почуття та емоції..., естетичні та гедоністичні переживання..., найвищі цінності...» [11]. Мистецьку освіту школярів ми розглядаємо як процес та результат духовного становлення, особистісного зростання, розвиток творчих та художніх здібностей засобами різних видів мистецтв (музичного, образотворчого, театрального, тощо), набуття досвіду мистецької діяльності, збагачення естетичного сприймання, формування моральної свідомості, надбання та розвиток мистецько-творчої компетентності.

Термін «особи з особливими освітніми потребами» було використано у Саламанській декларації (1994р.). Тоді було й введено поняття «інклюзивна освіта», що означає включення дітей з особливими освітніми потребами в звичайне освітнє середовище, створення рівних можливостей для навчання, розвитку та успіху всіх дітей [10].

Вивчення етимології поняття «інклюзія» (англ. inclusion – включення; франц. inclusive – той, хто включає в себе; лат. include – заключаю, включаю) показало, що воно означає процес активного включення в суспільні стосунки всіх громадян, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних, культурних, мовних, національних та інших особливостей [8, с. 10]. На наш погляд, ідея інклюзивної освіти дуже прогресивна, оскільки це результат визнання цінностей людських багатоманітностей і відмінностей між людьми. Вона виключає будь-яку дискримінацію та відображає одну з головних ознак демократичного суспільства: